

Hatay İlinde Süt ve Süt Ürünleri Üreten İşletmelerin GZFT Analizi İle Değerlendirilmesi

Reşit KÜÇÜK¹, Nuran TAPKI^{1*}

¹Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, 31060, Antakya/HATAY

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Araştırma Makalesi

Geliş : 27.07.2020

Kabul : 08.12.2020

Anahtar Kelimeler

Hatay ili

GZFT analizi

Süt ürünleri sektörü

Süt işletmeleri

* Sorumlu Yazar

ntapki@mku.edu.tr

Bu çalışmada Hatay ilinde süt ve süt ürünleri üretimi yapan işletmelerin mevcut durumunu ortaya koymak amaçlanmış ve GZFT (Güçlü yönler, Zayıf yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizi yapılmıştır. Araştırmada 56 işletme ile yarı yapılandırılmış anket formu kullanılarak bireysel görüşmeler yapılmış; tam sayım yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada işletmelerin GZFT'ye göre mevcut durumları ortaya konulmuştur. Ekolojik koşulların süt hayvancılığına uygun olması, süt işletmelerinin süt üreticilerine yakın olması, Hatay'da yöresel süt ürünü çeşitliliği, Hatay halkının yerel süt ürünlerine yoğun talebi, talebin yıl boyunca devamlılığı sektörün güçlü yönlerini oluşturmaktadır. Eğitim düzeyinin düşük olması, süt ürünlerinin çabuk bozulabilen ürünler olması, örgütlenmenin yeterli olmayışı, ürünlerin ucuza alınmak istemesi, ürünlerde gerekli tanıtımın yapılamaması, işletmelerin düşük kapasite ile çalışması, bilgi sisteminin yeterli olmaması zayıf yönleri oluşturmaktadır.

The Evaluation of Milk and Dairy Products Producing Enterprises by the SWOT Analysis in Hatay Province

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Research Article

Received : 27.07.2020

Accepted : 08.12.2020

Keywords

Hatay province

SWOT analysis

Dairy industry

Dairy farming

* Corresponding Author

ntapki@mku.edu.tr

In this study, it was aimed to reveal the current situation of enterprises producing milk and dairy products in Hatay province and SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) analysis was done. In this research, semi-structured questionnaires were applied by conducting individual interviews with 56 enterprises and the full count method was used. Ecological conditions were suitable for dairy farming, enterprises were close to milk producers, local dairy variety in Hatay, intense of Hatay people's demand for local dairy products, and the continuity of demand throughout the year were the strengths of the dairy industry. Low level of education, dairy products that could be perishable quickly, inadequate organization, high demand for cheap products, not being able to advertise the products adequately, working with low capacity of enterprises, lack of information system were weaknesses.

Lütfen aşağıdaki şekilde atıf yapınız / Please cite this paper as following;

Küçük, R., Tapkı, N., 2020. Hatay İlinde süt ve süt ürünleri üreten işletmelerin GZFT analizi ile değerlendirilmesi, Journal of Animal Science and Products (JASP) 3 (2):134-142.

Giriş

İnsan beslenmesi açısından vazgeçilmez bir ürün olan süt, içeriğinde birçok besin elementi bulundurmaktadır. Sağlık uzmanları süt ve süt ürünlerinin mutlaka tüketilmesi gereken ürünler olduğu üzerinde sıkça durmaktadır (Tönük ve ark., 1987; Christopher ve Nordin, 1997; Heaney ve ark., 1999; Çebi ve ark., 2018). Süt ve süt ürünleri içinde kalsiyum ve fosfor en çok bulunan minerallerdir. Bunun yanında başta Riboflavin olmak üzere B grubu vitaminleri içeriğinde bulundurmaktadır. Protein içermesi ise özellikle çocuklarda vücudun gelişimi ve büyümesi, bağışıklık sistemi üzerindeki olumlu etkisi, kanser riskini azaltması bakımından insan sağlığına katkı yapmaktadır (Black ve ark., 2002; Ünal ve Besler, 2008; Çebi ve ark., 2018).

Dünya’da süt ve süt ürünleri üretiminde Almanya, Yeni Zelanda, Fransa, Hollanda ve ABD önemli ülkeler olup, bu ülkeler ihracatta da önde gelmektedir. Türkiye, süt ve süt ürünleri ihracatında 35. ülke konumundadır. Süt ve süt ürünleri ithalatında Almanya, İtalya, İngiltere, Fransa, Belçika önde gelen ülkelerdir (Anonim, 2016).

Türkiye ekonomisinde tarım sektörünün payı diğer sektörlerle kıyaslandığında giderek azalmaktadır (%5,8) (TÜİK, 2018). Ancak ülke ekonomisinde önemli pay alan sanayi sektörü içinde ise tarıma dayalı sanayinin payı oldukça büyüktür. Hızla artan nüfusun besin ihtiyacının karşılanması tarım ve tarıma dayalı sanayi sektörünün gelişimine bağlıdır. Türkiye’de süt sektörünün gelişimi için sektöre hammadde sağlayan tarım

sektörünün gelişimi ve devamlılığı esastır. Türkiye’de süt üretiminin önemli bir bölümü inek sütünden elde edilmektedir. Üretim bölgeden bölgeye önemli farklılıklar göstermektedir (Yavuz ve Keskin, 1996; Terin ve Yavuz, 2015). Türkiye’de süt üretiminde 40 yıl öncesine kadar üretimde öncelik Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri iken günümüzde bu durum değişmiştir. Bunun sebebi ise bölgelerde hayvancılık açısından önemli olan mera alanlarının yok olması, bölgede yaşanan terör sıkıntısı, ürün satışında karşılaşılan güçlüklerdir (Tan, 2001; Terin ve Yavuz, 2015).

Süt arzında gelişen nüfusa paralel olarak artış sağlanmalıdır. Sütün işlenmesini sağlayan tesislere sürekli bir akışın sağlanması, süt arzının kontrolü ile gerçekleşmektedir. Yeterli süt arzının olmayışı mevcut süt tesislerinin verimli ve tam kapasite ile çalışmasına engel olmaktadır. Süt arzının düzenli ve devamlı akışı tarım ve özellikle hayvancılık sektörü sayesinde olmaktadır. Tarım ve hayvancılık sektörünün gelişimi için yapılacak planlamaların gelişme göstergelerine ayak uydurması gerekmektedir (Anonim, 2015).

Süt üretiminde kullanılan en önemli girdi olan yem bitkilerinin üretim maliyetinin yüksek olmaması gerekmektedir. Bu nedenle süt arzında devamlılık, tarımsal üretimin devamlılığı ve maliyet kontrolü ile sağlanabilmektedir (Anonim, 2015).

Yerli ve yabancı yatırımcıların son yıllarda süt ve süt ürünleri sektörüne girmesi ile rekabet şansı artan sektörde hammadde temini, mevcut pazarları koruma ve yeni pazarlara girme çabaları

artmıştır. Küçük aile işletmelerinden oluşan yapı, yavaş yavaş yerini daha büyük modern çaplı işletmelere bırakmakta ve tam rekabet şartları oluşmaya başlamaktadır (Kart ve Demircan, 2014).

Gıda sanayi, tarım sektörünün tüm kollarından ürünleri alıp tüketime hazır hale getirerek insanların hizmetine sunmaktadır. Sektör, tarım ürünlerinin doğal yapısını korur. Aynı zamanda onları değişik şekillerde hizmete sunarken raf ömrü kazandırır. Bunların, zamanında ve uygun şartlarda yapılabilmesi için sektörde doğru politikaların izlenmesi gerekmektedir. Sektörün varlığının devamı ve gelişen dünyaya açılması için bu şarttır. Gıda ve süt sanayinin gelişiminde hammaddenin kolay ve devamlı bir şekilde elde edilebilmesi, istenilen nitelikte olması ve gelişen dünyaya uygun teknolojilerin kullanılarak işlenmesi önemli yer tutmaktadır. Tarıma dayalı bir sanayi yapısının mevcut olduğu ülkemizde entegre tesis ve işletmelerin kurulması, var olanların desteklenmesi sektör açısından oldukça önemlidir. Türkiye’de üretilen toplam süt miktarı 22,1 milyon tondur. Bu sütün 20,1 milyon tonu büyük baş hayvanlardan, 2,0 milyon tonu ise küçükbaş hayvanlardan elde edilmektedir (TÜİK, 2018). Hatay ilinde üretilen toplam süt miktarı 179.574 tondur. Hatay, Türkiye toplam süt üretiminde %0,81 oranında bir paya sahiptir. İl, ülke genelindeki küçükbaş hayvan varlığının %0,64’üne, büyükbaş hayvan varlığının ise %0,80’ine sahiptir.

Hatay ili sahip olduğu coğrafi konumu nedeniyle bitkisel üretim yanında hayvansal üretiminde yapılabildiği önemli bir ildir. Bu

çalışmada; Hatay ilinde bulunan ve süt ve süt ürünleri üreten işletmelerde mevcut durumu belirlemek ve Hatay ilinde süt ürünleri sektörünün geliştirilme olanaklarının belirlenmesine yönelik planların ve stratejilerin belirlenmesi için GZFT (Güçlü yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizi yapmak amaçlanmıştır. Analiz için kullanılan güçlü ve zayıf yönler içsel, fırsat ve tehditler ise dışsal faktörler olarak belirtilmektedir (Bakker, 2010; Tapkı ve ark., 2016). Bu analiz; içsel ve dışsal faktörlerin belirlenerek pazarlamada daha etkin olabilmek için bölgenin mevcut varlıkları ile dışsal faktörler arasındaki uyumu sağlamak amacı güden işletmeciler ve politikacılara öncü olmaktadır (Mili, 2006).

Materyal ve Yöntem

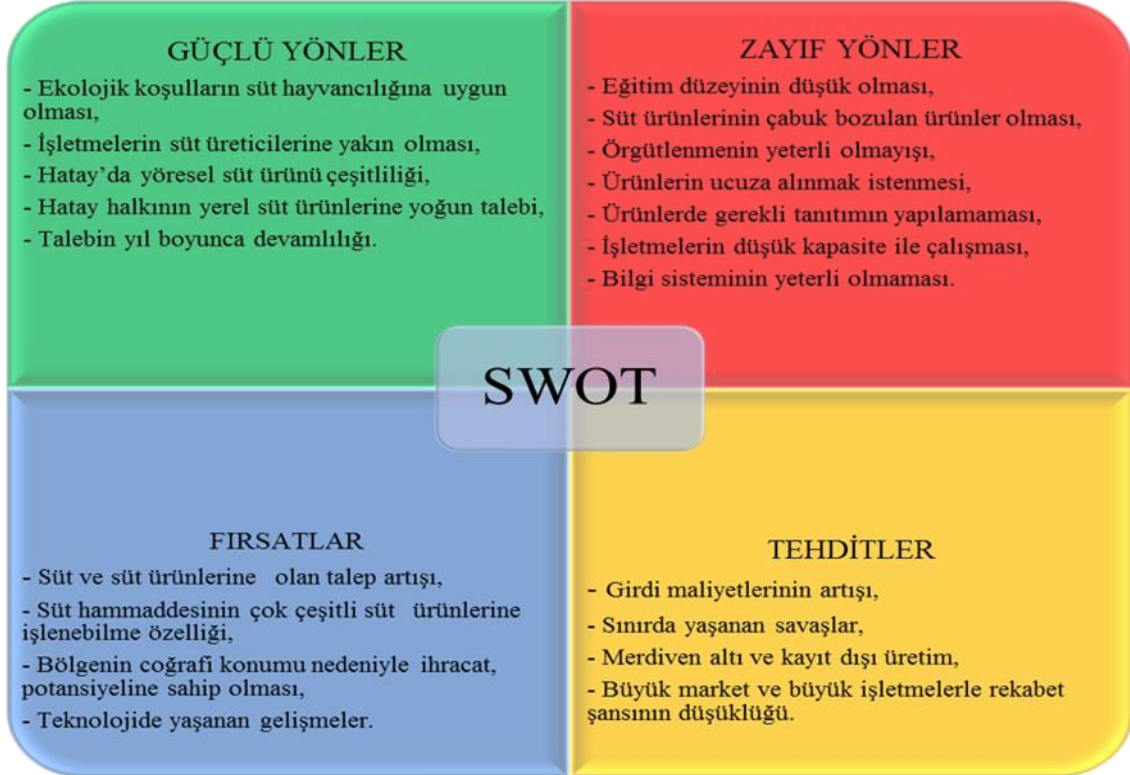
Araştırmanın ana materyalini, Hatay ilinde faaliyet gösteren süt ve süt ürünleri üreten işletmelerden yarı yapılandırılmış anket yolu ile elde edilen birincil veriler oluşturmuştur. Ayrıca FAO, Tarım ve Orman Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, çeşitli kurum ve kuruluşlar ile daha önce konu ile ilgili yapılmış olan bilimsel araştırma bulguları, kitap ve makale gibi ikincil verilerden yararlanılmıştır. Tarım ve Orman Bakanlığı Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü Gıda Güvenliği Bilgi Sistemi veri tabanından elde edilen bilgilere göre çiğ süt ve süt ürünleri işletme kategorisinde Hatay ilinde kayıtlı 70 adet süt ve süt ürünleri üreten gıda işletmesi bulunmaktadır. Araştırmada tam sayım yöntemi kullanılarak işletmelerin tamamı ile

bireysel görüşme yapılması amaçlanmıştır. Bu işletmelerden 56 tanesi görüşme yapmayı kabul etmiştir. Araştırmada güvenilir bilgi edinebilmek için işletmelerin gönüllü katılımları dikkate alınmış, bu nedenle 56 işletme ile araştırma tamamlanmıştır. Araştırmada Hatay ilinde süt ve süt ürünleri sektörünün mevcut durumunu tespit etmek için GZFT analizi yapılmıştır. GZFT analizi bir ülkenin ya da bölgenin iç ve dış durum analizini içeren, analiz konusu olan faktörlerin araştırılmasını kapsayan bir analiz tekniğidir (Aktan, 2007; Tapkı, 2015). GZFT analizi kurumun, ülkenin, bölgenin içinde bulunduğu mevcut yapı ile kendine rakip olanların ve piyasanın geniş kapsamlı olarak araştırıldığı, rekabet gücünün ölçüldüğü ve ortaya çıkan duruma göre stratejilerin belirlendiği bir yöntemdir (Emeksiz,

1999). Bu analiz tekniğinde, güçlü ve zayıf yönler, fırsatlar ve tehditlerin maddeler olarak verildiği bir tablo oluşturulmakta ve bu maddeler ayrı ayrı başlıklar altında incelenmektedir; çıkan sonuca göre değerlendirmeler yapılmaktadır (Seçer, 2012; Tapkı, 2015). Bu çalışmada GZFT analizi yapmak için gerekli veriler süt ve süt ürünleri üreticilerinden alınan bilgiler ve daha önceden yapılan çalışmalardan faydalanılarak ortaya konmuştur.

Bulgular

Araştırma alanında görüşülen süt ve süt ürünleri işletmelerinden ve ikincil verilerden edinilen bilgiler doğrultusunda sektörün GZFT (SWOT) analizi yapılmış ve Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Hatay ilinde süt ve süt ürünleri sektörünün GZFT analizi

Figure 1. SWOT analysis of dairy products sector in Hatay Province

Şekil 1’le ilgili detaylı açıklamalar aşağıda önce içsel faktörler (güçlü ve zayıf yönler) daha sonra dışsal faktörler (fırsatlar ve tehditler) için sırasıyla verilmiştir.

Güçlü Yönler

- Ekolojik koşulların süt hayvancılığına uygun olması: Türkiye sahip olduğu coğrafi koşulları ve farklı iklim olanakları sonucu değişik ürün çeşitlerini birçok bölgede yetiştirebilen bir ülkedir. Bu durum, bitkisel üretim kadar olmasa da hayvancılık açısından da çoğu yörede geçerlidir. Hatay ilinde süt sığırcılığı işletmeleri bulunmakta ve süt üretimi yapılmaktadır. Bu durum ilde süt ürünleri üretimini desteklemektedir.
- İşletmelerin süt üreticilerine yakın olması: Hatay ilinde süt üretimi yapılan yerler ile süt ürünleri işletmeleri arasındaki mesafe yakın olup, işletmeler üretim yerlerine yakın yerlerde kurulduğu için taşıma maliyetleri düşük olmaktadır.
- Hatay’da yöresel süt ürünü çeşitliliği: Hatay ili süt ürünleri çeşitliliği çok olan illerden biridir. Bu yönü ile birçok süt ürünüde coğrafi işaret alabilecek durumdadır.
- Hatay halkının yerel süt ürünlerine yoğun talebi: Hatay ilinde yaşayan ve Hataylı olan vatandaşların birçoğu tüketimde öncelikli olarak yöresel süt ürünlerini tercih etmektedir. Örneğin künefelik peynir, Hatay insanının yöresel tatlısı olan künefe yapımında kullanılmaktadır. Bu peynir dışında tatlı yapımında hiçbir peynir

kullanılmadığı gibi bugün ülkemizin birçok il ve ilçesine bu peynirin satışı yapılmaktadır. Bunun yanında tuzlu yoğurt kahvaltılarının vazgeçilmez çeşidi olmakta, yemek ve çorba yapımında kullanılmaktadır.

- Talebin yıl boyunca devamlılığı: Süt ve süt ürünlerine olan talep yıl boyunca devam etmektedir. Yaz aylarında süt üretimi azalmasına rağmen özellikle ayran, yoğurt, tuzlu yoğurt, künefelik peynir talebi yıl boyu devam etmektedir. Armağan (2006), “Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Süt Sektörünün Durumu” konulu çalışmasında sektörün güçlü yönlerini ortaya koymuş ve Türkiye’de süt sektörünün gelişiminde büyükbaş hayvan varlığının önemli miktarda olmasının önemli bir üretim potansiyeli yarattığını ve bunun ülkenin güçlü yönü olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında ülkemizin üretimde teknoloji kullanımı açısından yeterli düzeyde olduğunu güçlü yönlerimiz içinde belirtmiştir. Çalışmada Türkiye’de talepteki artış beklentisi güçlü yön olarak gösterilmiş ve talep artışı bakımından çalışmamız ile benzerlik göstermiştir.

Zayıf Yönler

- Eğitim düzeyinin düşük olması: Hatay ilinde süt ve süt ürünleri üretimi yapan işletmecilerin eğitim düzeyleri ilk ve ortaokul düzeyinde yoğunlaşmaktadır. Eğitim düzeyinin düşük oluşu işletmecilerin modern üretim tekniği kullanımını azaltmaktadır. Üreticiler genelde

- çevrelerinde bulunan işletmelerin kullandıkları teknolojiyi örnek alarak üretim faaliyetinde bulunmaktadırlar. Eğitim düzeyinin düşüklüğü üreticilerin tarımsal örgütlenme düzeyini de olumsuz etkilemektedir.
- Süt ürünlerinin çabuk bozulabilen ürünler olması: Süt ve süt ürünleri, uygun koşullarda ve kaplarda doğru yöntemler ile korunmadığı takdirde doğal yapısından kaynaklanan sebeplerle çok çabuk bozulabilen besin maddeleridir. Bu bakımdan süt ve süt ürünleri, hijyenik ortamda ve bozulmasına neden olmayacak kolay temizlenebilir, yapısını bozmayacak ve onu koruyacak malzemeler ile elde edilmeli ve korunmalıdır. İldeki işletmelerin çoğunluğu küçük ölçekli olduğundan bozulmaya karşı alınacak önlemler sınırlı boyutlardadır.
 - Örgütlenmenin yeterli olmayışı: Tarım sektörünün genelinde bir örgütlenme eksikliği söz konusudur. Bu durum Hatay süt ve süt ürünleri işletmelerinin büyük çoğunluğunun küçük ölçekli oluşu nedeni ile süt ürünleri üreticileri birlik olarak sorunlarını çözme noktasında yeterince güç oluşturamamaktadır.
 - Ürünlerin ucuza alınmak istemesi: İlde yer alan mandıra ve işletmelerin satmış olduğu ürünler kalite ve özelliklerine göre hak ettikleri piyasa değerinin çok altında alınmak istenmektedir. Bunun sebebi büyük işletmeler ile rekabet edememeleridir.
 - Ürünlerde gerekli tanıtımın yapılamaması: İncelenen işletmelerin küçük ve orta ölçekli işletmeler olması reklam ve tanıtım faaliyetlerine yeterince kaynak

aktaramamalarından kaynaklanmaktadır. Reklam ve tanıtımı yetersiz, marka değeri olmayan ürünlerin satış fiyatı markalı ürünlere göre düşük kalmaktadır.

- İşletmelerin düşük kapasite ile çalışması: İncelenen işletmeler, tam kapasite ile çalışmamaktadır. Bunun en önemli sebepleri ise işletmelerde kaliteli çiğ sütün temin edilmesinde yaşanan zorluklar, pazarlama sorunları ve maddi açıdan yaşanan sıkıntılardır.
- Bilgi sisteminin yeterli olmaması: Üreticilere pazarda oluşan talep ile ilgili bilgi akışı sağlayacak sistemin olmayışı zayıf yönlerdendir.
- Armağan (2006), çalışmasında Türkiye’de küçük ölçekli süt ürünleri işletmelerinin sayıca fazla olduğunu, süt işleme sanayisinin yetersiz olduğunu, örgütlenme konusunda yetersiz kaldığını, kayıt dışı üretimin fazla olduğunu zayıf yönler olarak göstermiştir. Türkiye’de mevcut olan bu yapı, Hatay ili için de geçerli olup çalışmamız ile benzerlik göstermektedir.

Fırsatlar

- Süt ve süt ürünlerine olan talep artışı: Kent nüfusunda ve tüketici sayısında meydana gelen artış, eğitim seviyesinin yükselmesi, tüketici bilinç düzeyinin özellikle medya organları aracılığı ile artışı, süt ürünlerinin insan sağlığı ve çocuk gelişimine katkısı gibi faktörler süt ürünlerine olan talebi arttırmaktadır.
- Süt hammaddesinin çok çeşitli süt ürünlerine işlenebilme özelliği: Hatay ili zengin bir süt ürünleri üretim

kültürüne sahiptir. Başka illerde üretilmeyen birçok süt ürünü Hatay'da üretilmektedir. Örneğin tuzlu yoğurt, sürk, künefe peyniri ve daha birçok peynir çeşidi Hatay'da üretilen yöresel lezzetlerdir. Bu durum süt ürünleri üreticileri açısından önemli bir fırsattır.

- Bölgenin coğrafi konumu nedeniyle ihracat potansiyeline sahip olması: Hatay ili Ortadoğu ülkeleri ve Orta Asya'da bulunan Türk Cumhuriyetlerine Cilvegözü ve Yayladağı sınır kapıları ile açılmaktadır. Bu nedenle bölgenin ihracat potansiyeli artmaktadır.
- Teknolojide yaşanan gelişmeler: Bölgede eğitim faaliyeti veren üniversitelerin mevcut oluşu, özel sektörün, gıda üretim teknolojisinin, tarıma dayalı sanayi ve süt işleme sanayisinin gelişimi, pazarlama açısından teknolojik değişimler bölge süt ürünleri üretimi için önemli fırsatlardır.
- Armağan (2006), çalışmasında Türkiye'de süt ürünleri üreten işletmelerde yöresel ürünlerin üretiminin fazla oluşunu, süt ve süt ürünlerine olan talep artışını fırsat olarak belirtmiştir. Çalışmanın sonucu ile çalışmamız sonucu bu bakımdan benzerlik göstermektedir.

Tehditler

- Girdi maliyetlerinin artışı: Süt ürünleri üretimi süt tedariki ile alakalı bir durumdur. Eğer gerekli tedarik yapılamaz ve süt akışı sağlanamazsa talebi karşılayamama durumu ortaya çıkmaktadır. Süt üretiminde girdi maliyetlerinin yüksek oluşu üretim

maliyetlerini arttırmaktadır. Bu durum sektör için tehdit oluşturmaktadır.

- Sınırdaki yaşanan savaşlar: Hatay il sınırının dışında Suriye'de meydana gelen ve yaklaşık sekiz yıldır devam eden iç kargaşa ve savaş sebebiyle ticari hayat tamamen durmuştur. Bu durum süt işletmeleri için bir tehdit unsuru oluşturmaktadır.
- Merdiven altı ve kayıt dışı üretim: Araştırma bölgesinde yapılan bireysel görüşmeler sırasında elde edilen verilerde şehirde mevcut bulunan kayıt dışı üretimin yanında sınıra yakın bulunan yerleşim yerlerinde kaçak üretimin fazlalığı söz konusu olup tehdit oluşturmaktadır.
- Büyük market ve büyük işletmelerle rekabet şansının düşüklüğü: Şehirde faaliyet gösteren büyük market ve işletmelerin finansal yapılarının güçlü olması küçük işletmeler ile aralarında acımasız bir rekabete neden olmaktadır.

Sonuç

Hatay ilinde süt ve süt ürünleri üreten işletmelerin mevcut durumlarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışma ile Hatay ilinin süt ürünleri üretimi açısından birçok güçlü yönü olduğu ortaya konmuştur. Bu güçlü yönler (ilin sahip olduğu ürün çeşitliliği, yöresel ürünlere halkın bağlılığı ve talebi, ürünlerin birçok yakın iller tarafından giderek daha tanınır olması, gelecekte süt ürünlerinde coğrafi işaretli ürün sayısının artışı, gerekli tanıtımların yapılması, desteklerin artması) Hatay ilinde yeni süt ve süt ürünleri

işletmelerinin kurulmasını teşvik edecektir. Yeni işletmelerin kurulması ve mevcut işletmeler sayesinde (kapasite arttırımı, teknolojideki yeni gelişmeler, ürün çeşitliliğinin giderek artışı) Hatay ili ve ülke ekonomisine sektörün katkısı artacaktır. Bunun yanında işletme sahiplerinin eğitim düzeyinin düşük seviyede olması ve üretimde modern teknolojinin yeterince kullanılmıyor olması, düşük kalitede ve merdiven altı üretim, yeterince reklam yapılamaması ve yeterince örgütlenme olmaması sektörü sıkıntıya sokan sonuçlar doğurmaktadır.

Elde edilen bulgular ışığında yapılabilecek öneriler şu şekilde özetlenebilir. Bu nedenle üreticilere alanlarında gerekli eğitimi verecek olanağın ilgili devlet kurumlarınca sağlanması, üreticilerin teknolojiyi tanınması ve kullanması konusunda bilinçlendirilmesi ve rekabet edebilir düzeye gelmesi için çeşitli desteklemelerin verilmesi sektör açısından çok önemli sonuçlar doğuracaktır. Ürünün pazarlanması noktasında, pazarlama kanal sayısının azalması ve üretici karlılık oranının artması gerekmektedir. Bu durum ancak iyi bir örgütlenme ve üreticilerin örgütlenme çatısı altında toplanması ile sağlanacaktır. Hatay ili Adana, Mersin, Gaziantep, Antalya gibi büyük şehirlere ve birçok ülkeye yakın mesafededir. Ulaşımında gerçekleşen teknolojik ilerlemeler, satış ve ihracat potansiyelini arttırmak için fırsat yaratacaktır.

Teşekkür

Bu çalışma, Yüksek lisans tezinden üretilmiş olup, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir (Proje No:18 YL 082).

Kaynaklar

- Aktan, C.C., 2007. Stratejik yöntem ve swot analizi, http://www.canaktan.org./yönetim/sstratejik_yönetim/swot.htm. Erişim tarihi: 12.07.2019.
- Anonim, 2015. Süt ve süt ürünleri sektör raporu, <http://www.konyadayatirim.gov.tr>. Erişim tarihi: 21.06.2018.
- Anonim, 2016. Süt ve süt ürünleri sektörü dış pazar çalışması, <https://www.tarim.gov.tr/> Erişim tarihi:18.06.2018.
- Armağan, G. 2006. Avrupa Birliği sürecinde Türkiye’de süt sektörünün durumu: GZFT(SWOT) Analizi. Türkiye VII. Tarım Ekonomisi Kongresi, 13-15 Eylül 2006, Antalya s:751-756
- Bakker, J. 2010. “Marketing of Organic Products” Kursu Ders Notları. Zaragoza, İspanya
- Black, RE., Williams, SM., Jones , IE., Goulding, A.2002. Children who avoid drinking cow milk have low dietary calcium intakes and poor bone health. American Journal of Clinical Nutrition, 76: 675-80.
- Christopher, BE., Nordin, N.1997. Calcium and steoporosis. Nutrition; 13: 718

- Çebi, K., Özyürek,S.,Türkyılmaz, D.2018. Süt ve süt ürünleri tüketiminde tüketici tercihlerini etkileyen faktörler: Erzincan ili örneği. YYÜ. Tar. Bil. Dergisi, 28(1):70-77
- Emeksiz, F., 1999. Orta toroslarda kiraz üretim ve ihracatını geliştirme olanakları. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 14(4): 37-46.
- Heaney P, Mc Carron D, Dawson-Huges B (1999). Dietary changes in favourably affect bone remodeling in older adults. Journal of the American Dietetic Association, 99: 1128-1133.
- Kart, Ö. M. Ç., Demircan, V., 2014. Dünya’da ve Türkiye’de süt ve süt ürünleri üretimi, tüketimi ve ticaretindeki gelişmeler. Academic Food Journal, 12(1):78 – 96.
- Mili, S., 2006. Market dynamics and policy reforms in the eu olive oil industry: An Exploratory Assessment 98th Seminar of European Association of Agricultural Economists. June 29 July2 Crete/Greece.15.s.
- Seçer, A., 2012. Doğu akdeniz bölgesinde zeytin ve zeytinyağı üretimi, pazarlaması ve bölgede zeytinyağı geliştirme olanakları, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora tezi, Adana, 241s.
- Tan, S., 2001. Türkiye sütçülük sektöründe bölgeler arası yapısal değişimin spatial denge modeli ile analizi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum
- Tapkı, N., 2015. Hatay ilinde meyve fidancılığı yapan işletmelerin ekonomik analizi. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Adana,163 s
- Tapkı, N., Emeksiz, F., Dağıstan, E., 2016.Hatay ili meyve fidanı üreticisi işletmelerin gzft analizi ile değerlendirilmesi, Türk Tarım Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi, 4(9): 734-738
- Terin, M., Yavuz, F., 2015. Türkiye bölgeler arası optimum süt ve ürünleri akışı :Spatial denge modeli. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 52(2): 207 – 217
- TÜİK, 2018. Türkiye İstatistik Kurumu. <http://www.tuik.gov.tr/> Erişim tarihi, 03.02.2019.
- Tönük B, Gültük H, Güneyli U, Arıkan R (1987). Gıda tüketimi ve beslenme araştırması. Tarım Orman ve Köyşleri Bakanlığı/UNICEF, Ankara.
- Ünal R.N, Besler HT (2008). Beslenmede sütün önemi. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 727. Klasmat Matbaacılık, ISBN: 978-975-590-243-2.
- Yavuz, F., Keskin, A., 1996. Türkiye hayvancılık sektöründe bölgeler arası yapısal değişmelerin ekonometrik analizi. Türkiye II. Tarım Ekonomisi Kongresi, 4-6 Eylül 1996, c, 2: 154 - 163, Adana Bildirileri.